

ANKARA - GÜDÜL BÖLGESİNİN ORTHOPTERA FAUNASI ÜZERİNDE SİSTEMATİK ARAŞTIRMALAR

İbrahim GÜMÜŞSUYU¹

GİRİŞ

Memleketimiz faunası içerisinde böceklerin önemli ve özel bir yeri vardır. Bu önem hem cins ve tür sayısının çokluğu, hem de Anadolu faunasının büyük çoğunluğunu böceklerin teşkil etmesinden ileri gelir. Gün geçtikçe tarım alanının genişlemesi ve kültür bitkilerinin çeşitlenmesi dolayısıyla zararlı böceklerin büyük önemleri ortaya çıkmaktadır. Bundan dolayıdır ki, böcekleri küll halinde tanımak, bunların çeşitli bakımlardan özelliklerini ortaya koymak, kısacası canlı demirbaşlarımızın çoğunluğunu teşkil eden bu yaratıkları bütün yönleri ile tanımak zarureti kendiliğinden ortaya çıkar. Fakat şurası da bir gerçektir ki, memleketimiz böcek faunası iyi bilinmemektedir. Bilinenler de çok az bir yekûn tutar. Bunlar arasında *Orthoptera* takımı böcekleri düzenli ve sistematik bakımdan hemen hemen eksiksik olarak bilinmektedir.

Esasen büyük ölçüde bilinmekte olan Orta Anadolu *Orthoptera* takımına dahil cins ve türlerin Güdül ve civarında bulunanların yeniden tespiti işi bu çalışmanın amaçlarından değildir. Bu çalışmanın yapılmasının sebebi, yakın zamanlara kadar ormanlık olan bu bölgenin hızla çıplaklaşması sonunda bu bölge *Orthoptera* faunası ile step bölge *Orthoptera* faunasının mukayesesini yapmaktır.

Araştırmaların yapıldığı Güdül ilçesi, Güneynin Ayaş, doğusunda Kızılcahamam ve batısında Beypazarı ilçeleri ile sınırlanmış olarak 500 Km²'lik bir sahayı kapsamaktadır. Etrafı kuzeyde Sorgun dağları, güneyde Güdük dağı ve doğuda Kocakaya ve Uluçukur gibi yüksek dağlarla çevrili olup arazi çok dalgalıdır. İlçenin deniz seviyesinden yüksekliği 700 m'dir.

Bölgede Birinci Zaman'a ait deniz dibi birikintilerinden meydana gelmiş metamorfik sist ve mermerlerden teşekkül etmiş araziler mevcuttur. Bazı yer kabuğu hareketlerinden sonra bölge İkinci Zaman'ın Jura ve Kretase devirlerinde yeniden deniz istilâsına uğramış ve daha önce deniz diplerinde birikmiş olan sist ve kalkerler üzerinde yeniden birikmeler olmuştur. Bölge Üçüncü Zaman'ın başlarında (Eosen) başka bir denizin istilâsına uğramıştır. Bu devrin killi ve kireçli tortuları, daha sonraki aşınmalardan artakalan bölümler halinde görülebilir. Dördüncü Zaman'da dağların akarsular tarafından aşındırılıp yarılması sonunda vadiler meydana gelmiştir (Aldan 1965).

Güdül İlçesi, Karadeniz Bölgesi ile İç Anadolu arasında bir geçiş bölgesi olduğundan, bitki örtüsü bakımından zengin bir floraya sahiptir. İç Anadolu'

¹ Ziraî Mücadele Enstitüsü Genel Zararlılar Laboratuvarı Başasıstanı - Ankara.

nun karakteristik bir parçası olan bu bölgede bugün, mevcut orman kalıntılarından ve seyrek şekilde yabancı meyva karakterindeki ağaçlardan seneler önce buraların tamamen ormanlık olduğu anlaşılmaktadır. Araştırmalara rağmen, bölgenin hangi tarihe kadar ormanlık olduğu ve hangi tarihten itibaren ormanlar nasıl ve ne şekilde tahrip edildiği hakkında herhangi bir kayda tesadüf edilmedi. Ormanların tahribinde otlatma, kömür imâli, tarla açma, yakacak odun temini, kereste imâli ve yangın gibi faktörler üzerinde durulabilir. Ormanlık bölgelerde *Orthoptera* faunasının fakir olması dolayısıyla, çiplaklaşma tarihi çok eski olmayan bu bölgedeki *Orthoptera* durumu nasıldır, step faunası ile olan ayrılıkları nelerdir, orman ve step'e has cins ve türlerden hangilerine ve ne yoğunlukta rastlanmaktadır, aynı zamanda bitki örtüsünün ve iklim değişikliğinin bu değişmedeki münasebetleri ne şekildedir, değişmiş olan ekolojik şartlar düzeni ne şekilde bozmuştur sorularının cevaplarını kısa süren bu bir senelik çalışmadan çıkarmak mümkün olmayacaktır. Hiç şüphesiz ki üstüste bir kaç senelik bir araştırma sonunda elde edilecek neticelerle bu soruların cevapları karşılanabilir. Muhakkak ki, bu da çok enteresan bir sonuç olarak meydana çıkabilecektir.

MATERYAL VE METOD

Araştırma yapılan Güdül bölgesinin kuzeyinde Karaçam (*Pinus nigra*) ormanı ve güneyinde ise meşe (*Quercus* sp.) ormanı halen mevcuttur. Bunlardan başka seyrek olarak *Rhamnus* sp., *Rosa* sp. (gül), *Berberis* sp., *Pistacia* sp. (menengiç veya sakız), *Paliurus aculeatus*, *Ephedra* sp., *Ficus* sp. (incir), *Eizyphus* sp. (ünnap), *Jasminum fruticans* L. (yase-min) *Elaeagnus* sp. (iğde), *Tamarix* sp., *Clematis* sp. (yabancı asma), *Crataegus orientalis* (alıç), *Crataegus tanaetifolia* (alıç), *Sorbus domestica* (üvez), *Pirus elaeagnifolia* (ahlat) gibi yabancı meyva karakterindeki ağaç türleri vardır.

Bölgenin bir yıllık hakim bitkileri *Ononis spinosa* L., *Phlomis armeniaca* Willd., *Astragalus* sp., *Thlaspi perfoliatum* L., *Galium lucidum* All., *Stellaria* sp., *Ornithogalum* sp., *Lepidium* *Draba* L., *Phlomis Herba-venti* L., *Ranunculus arvensis* L., *Viola tricolor* L., *Galium aparina* L., *Galium coronatum* Sibth. et Sm., *Hypecoum* sp., *Veronica* sp., *Calamintha* sp., *Geranium tuberosum* L., *Euphorbia Myrsinites* L., *Ceratocephalus falcatus* Pers., *Teucrium chamaedrys* L. *Festuca vallesiaca* Schleich., *Hordeum bulbosum* L., *Bromus Madritensis* L., *Poa bulbosa* L., *Medica* sp., *Achillea* sp., *Briza spicata* Sibth., *Teucrium polium* L., *Inula* sp., *Rumex scutatus* L., *Lathyrus* sp., *Lotus corniculatus* L., *Aegilops ovata* L., *Medicago* sp., *Vicia* sp., *Trigonella* sp., *Phleum graecum* Boiss. et Heldr., *Stachys*

anatolica Var. montana, Anthemis sp., Salvia syriaca L., Salvia verticillata L., Salvia Horminum sibth. et. Sm., Genista jauberti Spach., Bupleurum sp., Verbascum sp., Centaurea sp., Calamintha ascendes Jordan, Torilis sp., Linaria sp., Rochelia sp., Alyssum sp., Trifolium arvense L., Anchusa Italica Retz., Thymus sp., Scutellaria sp., Convolvulus arvensis L., Trigonella crassipes Boiss., Ballota nigra L., Sedum sp., Herniaria sp., Holosteum sp., Bromus sp., Festuca sp., Elymus sp.'dir.

Güdül, Karadeniz bölgesi ile Orta Anadolu arasındaki mikroklima karakteri gösteren iklimi haizdir. Umumiyetle yazları sıcak ve kurak, kışları soğuk ve yağışlı geçmektedir. Meteoroloji Genel Müdürlüğünden alınan bilgiye göre kışın en düşük sıcaklık -19°C ve yazın en yüksek sıcaklık $+38^{\circ}\text{C}$ 'dir. Yağışlar umumiyetle azdır. Yıllık yağış ortalaması 400-530 mm'dir. 1963 senesinde yağış ortalaması 650 mm. olmuştur.

İlkbahar aylarının çok soğuk ve yağışlı geçmesi sebebiyle 1.VI.1965 tarihinden itibaren toplamaya başlanmıştır. 1.VI.1965 - 30.X.1965 tarihleri arasında, her 15 günde bir, Güdül bölgesine gidilerek bölgeyi karakterize eden (step, çayırılık, dağlık ve kültür arazisi) farklı yerler araştırılmış ve tamamen taranmıştır. Toplama sabah saat 8.30 - 9.00'da başlayıp akşam saat 17.00 - 18.00'e kadar devam etmiştir. Toplanan materyal öldürme şişelerinde öldürüldükten sonra, toplandıkları bölgenin ve mevkinin ismi, tarih etkilere yazılarak, mukavva kutular içerisine daha önce konulmuş olan pamuk tabakaları arasına yerleştirilmiştir.

Bölgede bulunan Mantidae, Tettigoniidae ve Gryllidae familyalarına ait türler, öldürme şişelerinde öldürüldükten sonra, mukavva kutulara yerleştirilmeden önce, bozulmalarını önlemek ve koleksiyonda, vücut yapılarının ve renklerinin tabiliğini muhafaza etmelerini temin için, sivri uçlu küçük bir makas ile karın kısmından kestilerek, küçük bir pens ile iç organları alınmış ve içlerine pamuk doldurulmuştur. Toplanan çekirgeler laboratuvara getirilerek torflar üzerine iğnelenmiş ve toplu iğnelenmiş ve normal duruş şekli verilmiştir. İğnelenmiş çekirgeler birkaç gün torflar üzerinde kaldıktan sonra teşhisleri yapılarak, her bir çekirgeye toplandığı yerin ismi, tarih, cins ve tür ismi yazılı etiketleri alt kısımlarından iğnelenmiş ve koleksiyon dolaplarına yerleştirilmiştir.

S O N U Ç L A R

Ankara - Güdül bölgesinden elde edilen Orthoptera takımına bağlı türlerin sistematikteki yerleri, toplandıkları yer, tarih ve tür adetleri Karabağ (1958)'e göre uygulanmıştır.

Fam. M A N T I D A E
Subfam. M A N T I N A E
Gen. B O L I V A R I A Stal, 1877

- 1 — *Bolivaria brachyptera* Pallas, 1773
Ankara - GÜDÜL : İhan tepesi, 6.VII.1965, 2 ♀ ; Alagöz mevki,
1 ♂ ; Sivritepe, 13.VIII.1965, 1 ♂ ; Avşar köyü, Balpınar mevki,
1 ♀ .

Gen. MANTIS Linnaeus, 1758

- 2 — *Mantis religiosa* Linnaeus, 1758
Ankara - GÜDÜL : İhca köyü, 13.VIII.1965, 1 ♂ , 1 ♀ ; Eminehatun pı-
narı mevki, 19.IX.1965, 1 ♂ ; Balpınar mevki, 19.IX.1965 2 ♀ .

Subfam. EMPUSINAE

Gen. EMPUSA Illiger, 1798

- 3 — *Empusa fasciata* Brullé, 1836
Ankara - GÜDÜL : Eminehatun pınarı mevki, 19.IX.1965, 1 ♂ , 1 ♀ .

Fam. TETTIGONIIDAE

Subfam. PHANEROPTERINAE

Gen. TYLOPSIS Fieber, 1853

- 4 — *Tylopsis lilifolia* Fabricius, 1793
Ankara - GÜDÜL : Alagöz mevki, 23.VII.1965, 1 ♀ ; Eminehatun
pınarı mevki, 26.VII.1965, 2 ♂ , 1 ♀ ; Sivritepe, 13.VIII.1965,
10 ♂ , 5 ♀ ; Eminehatun pınarı, 19.IX.1965, 1 ♂ , 1 ♀ .

Gen. ISOPHYA Brunner - Wattenwyl, 1878

- 5 — *Isophya nervosa* Ramme, 1951
Ankara - GÜDÜL : Alagöz mevki, 14.VI.1965, 1 ♀ ; Sivritepe, 15.VI.1965,
3 ♂ , 1 ♀ ; Sapanlı köyü 15.VI.1965, 1 ♂ , 4 ♀ . Alpınar mevki,
15.VI.1965, 1 ♂ .

Gen. POECILIMON Fischer, 1853

- 6 — *Poecilimon uvarovi* Ramme, 1933
Ankara - GÜDÜL : Alagöz mevki, 14.VI.1965, 1 ♂ , 1 ♀ ; Avşar köyü,
Alpınar mevki, 15.VI.1965, 14 ♂ , 7 ♀ ; Sapanlı köyü, 15.VI.1965,
1 ♀ .

Subfam. TETTIGONINAE

Gen. TETTIGONIA Linnaeus, 1758

- 7 — *Tettigonia caudata* Charpentier, 1845
Ankara - GÜDÜL : Eminehatun pınarı mevki, 26.VIII.1965, 1 ♂ .

Subfam. DECTICINAE

Gen. RHACOCLEIS Fieber, 1853

- 8 — *Rhacocleis turcicus* Uvarov, 1930
Ankara - GÜDÜL : Eminehatun pınarı mevki, 26.VII.1965, 2 ♀ .

Gen. *PLATYCLEIS* Fieber, 1853

- 9 — *Platycleis intermedia* Serville, 1839
Ankara - Güdül: İhan tepesi, 6.VII.1965, 1 ♂, 4 ♀ ; Örencik, 23.VII.1965
1 ♀ ; Sivritepe, 13.VIII.1965, 5 ♂, 4 ♀ ; Eminehatun pınarı mevki,
13.VIII.1965, 3 ♂, 3 ♀ ; Ilca köyü, 7.X.1965, 2 ♂ ; Sivritepe,
7.X.1965, 3 ♂ .

Subgen. *TESSELLANA* Zeuner, 1941.

- 10 — *Platycleis (tessellana) vittata* Charpentier, 1825
Ankara - Güdül: Çukurviran köyü, 27.VII.1965, 1 ♂, 1 ♀ ; Sivritepe,
13.VIII.1965, 5 ♂, 1 ♀ ; Sivritepe 7.X.1965, 4 ♀ .

Gen. *BUCEPHALOPTERA* Ebner, 1926

- 11 — *Bucephaloptera bucephala* (Br.-W.), 1882
Ankara - Güdül: İhan tepesi, 6.VII.1965, 4 ♂, 3 ♀ ; Çukurviran
köyü, 27.VII.1965, 7 ♂, 5 ♀ ; Ilca köyü, 13.VIII.1965, 3 ♂, 3 ♀ ;
Sivritepe, 13.VIII.1965, 3 ♀ ; Avşar köyü, 19.IX.1965, 1 ♀ ; Balpınar
mevki, 19.IX.1965, 1 ♀ .

Gen. *DECTICUS* Serville, 1831

- 12 — *Decticus albifrons* Fabricius, 1793
Ankara - Güdül: Eminehatun pınarı mevki, 26.VII.1965, 1 ♂, 2 ♀ .

Gen. *MEDECTICUS* Uvarov, 1912

- 13 — *Medecticus assimilis* Fieber, 1858
Ankara - Güdül: Alagöz mevki, 23.VII.1965, 1 ♂ ; Eminehatun pınarı
mevki, 26.VII.1965, 1 ♂ ; Çağa köyü, 13.VIII.1965, 1 ♂, 1 ♀ .

Subfam. *SAGINAE*Gen. *SAGA* Charpentier, 1825

- 14 — *Saga cappadocica* Werner, 1903
Ankara - Güdül: Avşar köyü, 15.VI.1965, 1 ♂, 1 ♀ ; Alpinar mevki,
15.VI.1965, 1 ♂, 1 ♀ ; Sivritepe, 23.VII.1965, 1 ♂, 1 ♀ ; Alagöz
mevki, 23.VII.1965, 1 ♂ ; Sivritepe, 13.VIII.1965, 3 ♂, 1 ♀ .

Fam. *GRYLLIDAE*Subfam. *GRYLLINAE*Gen. *ACHETA* Fabricius, 1775

- 15 — *Acheta deserta* Pallas, 1771
Ankara - Güdül: Alpinar mevki, 17.VI.1965, 2 ♂ ; Alagöz mevki,
1 ♂, 1 ♀ .

Subfam. *OECANTHINAE*Gen. *OECANTHUS* Serville, 1831

- 16 — *Oecanthus pellucens* Scopoli, 1763
Ankara - Güdül: Ilca köyü, 13.VIII.1965, 1 ♂, 1 ♀ ; Sivritepe,
19.IX.1965, 2 ♂, 1 ♀ .

Fam. ACRIDIDAE
Subfam. CANTOPINAE
Gen. CALLIPTAMUS Serville, 1831

- 17 — *Calliptamus italicus* Linnaeus, 1758
Ankara - GÜDÜL : Alagöz mevki, 23.VII.1965, 2 ♀
- 18 — *Calliptamus tenuicercis* Tarbinski, 1930
Ankara - GÜDÜL : İhan tepesi, 6.VIII.1965, 2 ♂, 4 ♀ ; Alagöz mevki, 23.VII.1965, 3 ♂, Eminehatun pınarı mevki, 26.VII.1965, 4 ♂, 10 ♀ ; Çukurvıran köyü, 27.VII.1965, 2 ♀ ; Sivritepe, 27.VII.1965, 3 ♂, 7 ♀ ; İnce köyü, 13.VIII.1965, 1 ♂, 8 ♀ ; Çağa köyü, 13.VIII.1965, 1 ♂ ; Eminehatun pınarı mevki, 19.IX.1965, 3 ♂, 8 ♀ ; GÜDÜL - beypazarı yolu, 20.X.1965, 1 ♂, 2 ♀

Subfam. PAMPHAGINAE
Gen. GLYPHOTMETHIS Bel - Bienko, 1951

- 19 — *Glyphotmethis escherichi* Krauss, 1896
Ankara - GÜDÜL ; Alagöz mevki, 23.VII.1965, 1 ♀

Subfam. ACRIDINAE
Gen. ACRIDA Linnaeus, 1758

- 20 — *Acrida bicolor* Thunberg, 1815
Ankara - GÜDÜL : Çağa köyü, 13.VII.1965, 3 ♂, 6 ♀ ; Eminehatun pınarı mevki, 19.IX.1965, 2 ♂, 1 ♀ ; GÜDÜK dağı, 7.X.1965, 1 ♂, 2 ♀

Gen. PARACINEMA Fischer, 1853

- 21 — *Paracinema tricolor* Charpentier, 1825
Ankara - GÜDÜL : Çeltiklik, 19.IX.1965, 6 ♂, 2 ♀

Gen. DOCIOSTAURUS Fleber, 1853

- 22 — *Dociostaurus brevicollis* Eversman, 1848
Ankara - GÜDÜL : Sivritepe, 27.VII.1965, 2 ♂, 3 ♀ ; GÜDÜK dağı, 27.VII.1965, 1 ♂, 2 ♀

Gen. NOTOSTAURUS Bel - Bienko, 1933

- 23 — *Notostaurus anatolicus* Krauss, 1896
Ankara - GÜDÜL : Eminehatun pınarı mevki, 26.VII.1965, 5 ♂, 6 ♀ ; Sivritepe, 27.VIII.1965, 4 ♂, 5 ♀ ; GÜDÜK dağı, 13.VIII.1965, 2 ♂, 1 ♀ ; İnce köyü, 13.VIII.1965, 2 ♂, 5 ♀
Notostaurus anatolicus f. *castaneopicta* Krauss. 1896
Ankara - GÜDÜL : Çukurvıran köyü, 23.VII.1963, 1 ♀ ; Eminehatun pınarı mevki, 26.VIII.1965, 2 ♂ ; Örencik 26.VII.1965 1 ♂, 1 ♀ ; Sivritepe, 13.VIII.1965, 1 ♂

Gen. STENOBOTHRUS Fischer, 1853

- 24 — *Stenobothrus fischeri* Eversman, 1848
Ankara - Güdül: Sivritepe, 15.VI.1965, 1 ♂, 5 ♀ ; Alpinar mevki, 17.VI.1965, 2 ♀ ; İlhan tepe, 6.VIII.1965, 2 ♂, 2 ♀ ; Sivritepe, 23.VIII.1965, 1 ♀ .
- 25 — *Stenobothrus zubowskyi* Bolivar, 1899
Ankara - Güdül: Alpinar mevki, 17.VI.1965, 1 ♀ ; Sivritepe, 23.VII.1965, 1 ♂, 1 ♀ .

Gen. CHORTHIPPIUS Fieber, 1852

- 26 — *Chorthippus loratus* Fischer - Waldheim, 1846
Ankara - Güdül: Eminehatun pınarı mevki, 23.VIII.1965, 1 ♂, 1 ♀ ; Alagöz mevki, 26.VII.1965, 2 ♀ .
- 27 — *Chorthippus biguttulus* Linnaeus, 1758
Ankara - Güdül: Alpinar mevki, 15.VI.1965, 2 ♂, 3 ♀ ; Sivritepe, 1 ♂, 2 ♀ ; Çukurviran köyü, 27.VII.1965, 4 ♂, 7 ♀ ; Güdük dağı, 7.X.1965, 2 ♂, 1 ♀ .

Subfam. OEDIPODINAE

Gen. AILOLOPUS Fieber, 1853

- 28 — *Aiolopus strepens* Latreille, 1804
Ankara - Güdül: Eminehatun pınarı mevki, 26.VII.1965, 2 ♂, 3 ♀ ; Çeltiklik, 19.IX.1965, 1 ♂, 1 ♀ .
- 29 — *Aiolopus thalassinus* Fabricius, 1781
Ankara - Güdül: Eminehatun pınarı mevki, 26.VII.1965, 4 ♀ .

Gen. OEDALEUS Fieber, 1853

- 30 — *Oedaleus decorus* Germar, 1826
Ankara - Güdül: Eminehatun pınarı mevki, 26.VII.1965, 2 ♂, 3 ♀ ; Çukurviran yolu; 27.VII.1965, 4 ♂, 7 ♀ ; İlhan tepesi, 13.VIII.1965, 2 ♂, 1 ♀ .

Gen. PYRGODERA Fischer - Waldheim, 1846

- 31 — *Pyrgodera armata* Fischer - Waldheim, 1846
Ankara - Güdül: Eminehatun pınarı mevki, 26.VII.1965, 5 ♂, 1 ♀ ; İlhan tepesi, 13.VIII.1965, 1 ♂ .

Gen. OEDIPODA Latreille, 1829

- 32 — *Oedipoda aurea* Uvarov, 1923
Ankara - Güdül: İlhan tepesi, 6.VII.1965, 2 ♂, 1 ♀ ; Sivritepe 6.VII.1965, 1 ♀ ; Eminehatun pınarı mevki, 26.VII.1965, 1 ♀ ; Sivritepe, 27.VII.1965, 4 ♂, 2 ♀ ; Güdük dağı, 13.VIII.1965, 2 ♂, 4 ♀ ; Sivritepe, 13.VIII.1965, 2 ♂, 2 ♀ ; Balpınar mevki, 19.IX.1965, 2 ♂, 2 ♀ ; Sivritepe, 7.X.1965, 1 ♂, 4 ♀ .

- 33 — *Oedipoda coerulescens* Linnaeus, 1758
Ankara - Güdül : Örencik, 23.VII.1965, 1 ♂, 2 ♀ ; Sivritepe, 27.VII.1965, 5 ♀ ; Çukurviran yolu, 27.VII.1965, 1 ♂, 1 ♀ ; Sivritepe, 13.VIII.1965, 1 ♂, 4 ♀ ; Eminehatun pınarı mevki, 19.IX.1965, 1 ♂, 1 ♀ ; Sivritepe, 7.X.1965, 1 ♂ .
- 34 — *Oedipoda miniata* Pallas, 1771
Ankara - Güdül : İlhan tepesi, 6.VII.1965, 3 ♀ ; Sivritepe, 6.VII.1965, 1 ♀ ; Alagöz mevki, 23.VII.1965, 5 ♂, 3 ♀ ; Sivritepe, 27.VII.1965, 3 ♂, 7 ♀ ; Ilıca köyü, 13.VIII.1965, 2 ♂, 3 ♀ ; Çaldaş mevki, 19.IX.1965, 2 ♂ ; Eminehatun pınarı mevki, 19.IX.1965, 1 ♀ ; Balpınar mevki, 19.IX.1965, 2 ♀ ; Sivritepe 7.X.1965 1 ♂, 1 ♀ .
- 35 — *Oedipoda schochi* Saussure, 1884
Ankara - Güdül : Eminehatun pınarı mevki, 26.VII.1965, 4 ♀ ; Güdük dağı, 13.VIII.1965, 2 ♂, 4 ♀ ; Güdül - Kızılcahamam yolu, 13.VIII.1965, 1 ♂, 2 ♀ ; Eminehatun pınarı mevki, 19.IX.1965, 2 ♀ .
- Gen. A C R O T Y L U S Fieber, 1853
- 36 — *Acrotylus insubricus* Scopoli, 1788
Ankara - Güdül : Eminehatun pınarı mevki, 19.IX.1965, 4 ♂, 5 ♀ .
- Gen. S P H I N G O N O T U S Fieber, 1852
- 37 — *Sphingonotus theodori* Uvarov, 1923
Ankara - Güdül : Çukurviran yolu, 27.VII.1965, 1 ♂, 1 ♀ ; Güdük dağı 13.VIII.1965, 2 ♀ .

MÜNAKAŞA VE KANAAT

Güdül bölgesi tarihi kesinlikle tesbit edilemeyen zamanlarda ormanlık bir bölge olarak tanınmaktadır. Yalnız hızlı bir şekilde orman ağaçlarının çeşitli yollarla ortadan kaldırılması buranın hızla çıplaklaşmasına ve netice itibarıyla step haline gelmesine sebep olmuştur. Ormanlık bölge ile step bölge arasında bir karakter taşıyacağı tahmin edilen bu bölgenin, tahmin edildiği gibi olmadığı araştırmalarımız sonunda ortaya konmuştur. Araştırmaya başlarken Orthoptera faunasının step bölge faunası ile mukayasesinin yapılmasından enteresan bazı neticelerin ortaya çıkarılacağı ümit edilmekte idi. Fakat bir yıl süresince onbeş günde bir devamlı olarak yerinde yapılan bu araştırma bize bu bölgenin Orthoptera faunasının Orta Anadolu step bölge faunasından farklı olmadığını ortaya çıkardı. Orta Anadolu bölgesinin tipik step formları ve Karabağ'ın (1949) Ankara İlinde tesbit etmiş olduğu cins ve türlerin büyük bir kısmı burada da bulunmuştur. Bu müşterek formların tipik step elementleri olmaları bu bölgenin karakterini tayinde bir ölçü sayılabilir. Orthoptera faunasının bu benzerliği yanında hakim bitki topluluğunun da step formları ile olan benzerliği bölgenin tipik bir step karakteri taşıdığını takviye etmiş bulunmaktadır.

Bir yıl müddetle devam eden bir çalışma her ne kadar başlangıçta ortaya atılan soruların cevaplarını karşılayamamış ise de, arazi üzerinde Orthop-

tera takımına dahil cins ve türlerin olduğu gibi, fert yoğunluğunu da ortaya çıkarmaya yaraması bakımından faydalı sayılabilir.

Elde mevcut yazılı ve yazısız bilgilere dayanılarak bu bölgenin hangi tarihten itibaren ormandan temizlenmiş olduğu hususu maalesef ortaya çıkarılamamıştır. Şayet bu husus açıklanmış olsaydı elde edilen neticelerin kıymetlendirilmesi de değişik olurdu. Fakat gerek Orman Genel Müdürlüğü'nden ve Orman Araştırma Enstitüsünden ve gerekse Güdül'ün yaşlı kimselerinden ve Güdül'de mevcut yazılı hatıralardan bu bölgenin hangi tarihe kadar orman olduğu tesbit edilememiştir. Ancak uzak yakın bazı tahminler, bölgenin çıplaklaşmasının çok eski bir tarihe kadar gitmediğini ortaya çıkarmıştır. Hal böyle iken bir yıllık bir çalışma sonunda elde edilen neticeler, çalışmaya başlandığı zamandaki tahminleri doğrulamamıştır. Başlangıçta, ormandan temizlenen bu bölgenin Orthoptera faunasının civar step bölge faunasından az çok farklı ve daha zengin olacağı tahmin edilmekteydi. Fakat elde edilen netice, bölgenin Orthoptera bakımından zengin olmadığını ortaya çıkardı. Bu netice Karabağ'ın (1949) Ankara İ'inde tesbit etmiş olduğu 111 Orthoptera türü yanında çok düşük olmuştur. Karabağ'ın (1949) elde ettiği netice bir kaç senenin mahsulüdür. Bir yıl içerisinde tesbit edilen 37 tür Orthoptera sayısı, bu araştırmanın bir kaç sene devam etmesi halinde, daha da artacaktır denilebilir.

Bir yıl içerisinde elde edilen sonuçta, Güdül bölgesinin tipik bir step karakteri ortaya çıkmıştır. Ormanın ortadan kalkması ile meydana çıkan çıplak arazinin hızla stepleştiği ve step'in tipik flora ve faunasını kazandığı bu suretle de ortaya çıkmış bulunmaktadır.

Ö Z E T

Yakın zamanlara kadar ormanlık olan Güdül bölgesinin hızla çıplaklaşması sonunda, bu bölge Orthoptera faunasının step bölge Orthoptera faunası ile mukayesesi için bu araştırma yapılmıştır.

İlkbahar'da havaların müsait olmaması sebebi ile araştırmaya 1.VI.1965 tarihinden itibaren başlanarak 30.X.1965 tarihine kadar devam edilmiştir. Araştırmanın devamı müddetince ayda iki defa bu bölgeye gidilerek, bölgenin Orthoptera cins ve türleri ile hakim bitkileri toplanmış, ayrıca coğrafi özellikleri de incelenmiştir.

Bir yıllık çalışma sonunda elde edilen neticelere göre, araştırmaya başlamadan önce düşünüldüğü gibi, bu bölgenin Orthoptera faunasının civar step bölge faunasından farklı ve zengin olacağı tahmini doğru çıkmamıştır. Bir yıllık araştırma neticesinde Güdül bölgesinden *M a n t i d a e* familyasına ait 3 tür, *T e t t i g o n i d a e* familyasına ait 11 tür, *G r y l l i d a e* familyasına ait 2 tür ve *A c r i d i d a e* familyasına ait 21 tür olmak üzere 37 tür bulunmuştur.

Ormanın ortadan kalkması ile meydana çıkan çıplak arazinin hızla step karakterini aldığı ve step'in tipik flora ve faunasını kazandığı meydana çıkmış bulunmaktadır.

T E Ş E K K Ü R

Bu konuyu bana vermek hıtfunda bulunan Sayın Hocam Prof. Dr. Bekir Alkan'a, çalışmalarında tavsiyelerini ve topladığım materyalin teşhislerinde

yardımlarını esirgemiyen Sayın Prof. Dr. Tevfik Karabağ'a, topladığım bir yıllık hâkim bitkilerin teşhislerinin yapılmasını sağlayan Sayın Prof. Dr. Rıza Çetik'e ve bu çalışmalarım esnasında gereken kolaylığı sağlayan Genel Zararlılar Lâboratuvarı Şefi Süleyman Balâmîr'e teşekkür etmeği yerine getirilmesi gereken bir ödev sayarım

S U M M A R Y

SYSTEMATIC INVESTIGATIONS ON ORTHOPTERA FAUNA OF GÜDÜL (ANKARA)

It is known that the district of GÜDÜL had forest long years ago. This district had gotten bare very fast, but no one knows when and how the forest has been destroyed. On the north and south parts of the district, in small scale, the forests of pine (*P i n u s n i g r a*) and oak (*Q u e r c u s* sp.) are still present. For this reason it was thought that the *O r t h o p t e r a* fauna of GÜDÜL district would be different from the *O r t h o p t e r a* fauna of the step.

The collection mostly was made with 15 day intervals between June 1, 1965 and October 30, 1965. In different places of the district 3 species which belong to Fam. *M a n t i d a e*, 11 species which belong to Fam. *T e t t i g o n i i d a e*, 2 species which belong to Fam. *G r y l l i d a e* and 21 species which belong to Fam. *A c r i d i d a e*, totally 37 species were collected. Besides the species of *O r t h o p t e r a* collected, annual plants of the district were collected and identified.

At the end of this investigation, it was understood that there was no difference between the *O r t h o p t e r a* fauna of GÜDÜL district and the *O r t h o p t e r a* fauna of the step. It was seen that the district of GÜDÜL has a typical step fauna of *O r t h o p t e r a*.

L İ T E R A T Ü R

- ALDAN, M., 1965. Türlü yönleri ile Ayaş. Ayyıldız Matbaası, Ankara. 235 s.
- KARABAĞ, T., 1949. Ankara Vilâyeti dahilinde mevcut çekirgelerin ekolojik, coğrafi ve sistematik durumları üzerinde araştırmalar. Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Yayınları : 4, Ankara. 112 s.
- _____, 1958. Türkiye'nin Orthoptera Faunası. Ankara Üniversitesi Fen Fakültesi Yayınları: 81 (4) İstanbul 198 s.